Iranian Quarterly of Education Strategies
Vol. 5, No. 4, Winter 2013
Pages: 251-255

فصل‌نامه راهبردهای آموزش
دوره ۵، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۱
صفحات: ۲۵۵-۲۵۱

پژوهشی

همخوانی ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان علوم پزشکی

عبدالحسین شکورنیا* *MSc*، مریم طاهرزاده [۱] *BSc*، عطاا... غدیری [۲] *PhD*

*گروه ایمونولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور، اهواز، ایران

[۱]گروه ارزشیابی، مدیریت مطالعات و توسعه آموزش، دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور، اهواز، ایران

[۲]گروه ایمونولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور، اهواز، ایران

چکیده

اهداف: بررسی اعتبار ارزشیابی‌های دانشجویی می‌تواند در پذیرش نتایج این ارزشیابی‌ها نزد اساتید و مدیران موثر باشد. هدف این مطالعه بررسی همخوانی ارزشیابی‌هایی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان علوم پزشکی بود.

روش‌ها: در این مطالعه توصیفی- مقطعی نمرات ارزشیابی ۲۳ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز که در سال تحصیلی ۱۳۸۹ در دانشکده پزشکی به آموزش و تدریس اشتغال داشتند، مورد بررسی قرار گرفت. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان مشتمل بر ۱۵ سئوال ۵گزینه‌ای با مقیاس نمره‌گذاری لیکرت بود. ۱۵ دانشجوی سال ششم پزشکی (انترن) که در شُرُف فارغ‌التحصیلی بودند و هیچ‌گونه ارتباطی با اساتید علوم پایه نداشتند به‌عنوان فارغ‌التحصیل پرسش‌نامه‌های ارزشیابی را تکمیل نمودند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 18 و آزمون‌های T زوجی و ضریب همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: میانگین کلی نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان، اختلاف معنی‌داری نداشت (p=۰/۴۵) و همبستگی بین آنها مثبت و معنی‌دار بود. ضریب همبستگی بین نمرات ارزشیابی اساتید زن و مرد توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان به‌ترتیب r=۰/۵۸۱ و r=۰/۶۱۱ بود که از نظر آماری معنی‌دار بود (p=۰/۰۱۶).

نتیجه‌گیری: همبستگی بالایی بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط فارغ‌التحصیلان و دانشجویان در حال تحصیل در دانشگاه وجود دارد که بیانگر ثبات نمرات ارزشیابی اساتید و اعتبار نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی است.

کلیدواژه‌ها: همخوانی، ارزشیابی استاد، دانشجویان، فارغ‌التحصیلان

Concordance of teachers' evaluation by students and alumni of medical sciences

Shakurnia A. H.* ***MSc*, Taherzade M.[1]** ***BSc*, Ghadiri A.[2]** ***PhD***

*Department of Immunology, Faculty of Medicine, Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran
[1]Department of Evaluating, Studies Management & Education Development, Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran
[2]Department of Immunology, Faculty of Medicine, Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran

Abstract

Aims: Studying the validity of student evaluations can be effective in accepting the results of such evaluations by professors and administrators. The aim of this study was to investigate the concordance of professors' evaluation by medical students and graduates.

Methods: In this descriptive cross sectional study the evaluation scores of 23 faculty members teaching in Ahvaz Jondishapour University of Medical Sciences in 2010, were evaluated. The data collection tool was a questionnaire of student evaluation of university teachers containing 15 questions with 5-option Likert scale. Fifteen sixth-academic-year students (intern) who were on the verge of graduation with no relationship with basic sciences professors, completed the evaluation questionnaire as graduates. Data were analyzed using SPSS 18 software and paired T tests and Pearson correlation coefficient.

Results: The total mean score of professors' evaluation score by students and graduates, had no significant difference (p=0.45) and the correlation between them was positive and significant. Correlation coefficient between the evaluation scores of male and female professors by students and graduates were respectively r=0.581 and r=0.611 which was statistically significant (p=0.016).

Conclusion: There is a high correlation between the evaluation scores of professors by students and graduates indicates the consistency of the evaluation scores of professors and the validity of the student evaluations.

Keywords: Consistency, Evaluation of Professors, Students, Graduates

نویسنده مسئول: عبدالحسین شکورنیا. تمام درخواست‌ها باید به نشانی shakurnia@yahoo.com فرستاده شوند.

دریافت مقاله: ۱۳۹۱/۵/۳۰ پذیرش مقاله: ۱۳۹۱/۸/۷

[Downloaded from edcbmj.ir on 2025-12-18]

مقدمه

از آنجا که کیفیت نظام دانشگاهی به کیفیت تدریس اعضای هیات علمی بستگی دارد، ارزشیابی و ارتقای کیفیت آموزشی اعضای هیات علمی از اهمیت بسیاری برخوردار است. بنابراین وجود نظام ارزشیابی عملکرد آموزشی اعضای هیات علمی ضروری است. استقرار چنین نظامی مستلزم شناخت اجزای آن و پایش مداوم نتایج به‌دست‌آمده از آن برای برنامه‌های توسعه آموزش شایستگی‌های اعضای هیات علمی است [۱].

ارزشیابی اعضای هیات علمی توسط دانشجویان، علی‌رغم کاربرد فراوان آن همچنان یکی از موضوعات چالش‌برانگیز در آموزش عالی محسوب می‌شود. طی ۵۰ سال گذشته، تحقیقات زیادی به‌منظور بررسی ارزشیابی‌های دانشجویی به‌عنوان روش رایج سنجش عملکرد آموزشی اساتید انجام شده است. نتایج این تحقیقات نشان داده است که این روش، شیوه مناسبی برای ارزشیابی بسیاری از حیطه‌های تدریس بوده و نتایج آن نیز معتبر و قابل اعتماد است. با این وجود، برخی از پژوهشگران با طرح اشکالات و کاستی‌های آن اعتقاد دارند با توجه به این که ویژگی‌های فردی و انگیزه‌های دانشجویان برای ورود به دانشگاه و ادامه تحصیل متفاوت است، ارزشیابی آنان از استادان چندان با واقعیت منطبق نیست [۲، ۳].

علی‌رغم تاثیرپذیری دیدگاه دانشجویان در ارزشیابی اساتید خود و مورد بحث و جدل‌بودن اعتبار نتایج این نوع ارزشیابی‌ها در مجامع علمی، بسیاری از دانشگاه‌های بزرگ دنیا برای پیش‌برد برنامه‌های خود از نظرات دانشجویان که مصرف‌کنندگان اصلی این برنامه هستند، استفاده می‌کنند [۴]. *گرینوود* در بیان کم‌اعتباری یافته‌های حاصل از ارزشیابی‌های دانشجویی می‌نویسد: پژوهش‌های انجام‌شده توسط روان‌شناسان در چند دهه اخیر به‌روشنی نشان داده که صفات شخصیتی و ویژگی‌های کلی محیطی، درک و قضاوت‌های افراد را تحت تاثیر قرار می‌دهد و دلیلی وجود ندارد که انتظار داشته باشیم دانشجویان در ارزشیابی استاد از این نوع خطا مصون باشند [۵]. برخی از پژوهشگران، ارزشیابی‌های دانشجویی را بی‌معنی تلقی می‌کنند و معتقدند که دانشجویان برای ارزیابی کارآیی اساتید فعلی خود دانش و تجربه کافی ندارند؛ زیرا این مطلب را قدردانی سال‌های بعد دانشجویان از اساتیدی که نمره پایین به‌هنگام ارزیابی به آنها داده‌اند، نشان می‌دهد [۶]. یافته‌های یک مطالعه نشان داد که ۸۶/۱٪ دانشجویان، سخت‌گیری استاد را با ارزشیابی استاد مرتبط دانسته و اعلام داشته‌اند به استادان سخت‌گیر نمرات ارزشیابی پایین‌تری می‌دهند [۷].

نتایج برخی تحقیقات نیز حاکی از همبستگی مثبت بین نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی با نمرات مورد انتظار دانشجویان در آن درس بوده است [۸]. این شرایط ممکن است موجب شود که اساتید به دانشجویان نمرات اضافه بدهند و تکالیف درسی را راحت بگیرند و به این ترتیب، رفتارهای نامناسب را ترویج دهند [۹]. به‌عبارتی، اساتید ممکن است درخصوص نمره ارزشیابی خود به بیع متقابل دست بزنند که این یکی از تورش‌ها در ارزشیابی استاد است. این تغییر رویه اساتید به کاهش یادگیری، اُفت کیفیت و در نهایت، مخدوش‌شدن فرآیند ارزشیابی استاد و کم‌اعتباری نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی منجر خواهد شد. نگرانی دیگری که اخیراً در برخی مطالعات مورد توجه قرار گرفته، وجود نوعی رابطه تصنعی بین نمرات دانشجویان و نمرات ارزشیابی استادان دانشگاه‌هاست که از آن به‌عنوان "تورم نمره" نام برده شده است [۱۰].

از طرفی، گروه دیگری از محققان نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی را ارزشمند و معتبر ارزیابی می‌نمایند. *واچتل* با بررسی همبستگی بین ارزشیابی‌های دانشجویی و سایر روش‌ها در پژوهش‌هایی که طی ۷۰ سال گذشته در مورد دیدگاه‌های مثبت و منفی ارزشیابی‌های دانشجویی انجام شده، نتیجه‌گیری می‌نماید که اکثر پژوهشگران ارزشیابی‌های دانشجویی را روشی معتبر، قابل اعتماد و ابزاری باارزش برای ارزشیابی تدریس می‌دانند [۱۱]. یکی از شیوه‌هایی که این پژوهشگران برای تبیین اعتبار ارزشیابی‌های دانشجویی به‌کار گرفته‌اند، استفاده از روش‌های مختلف در ارزشیابی استاد و مقایسه و بررسی همبستگی نتایج حاصل از این منابع است. وجود رابطه بین نتایج ارزشیابی دانشجویی و ارزشیابی‌هایی که با سایر روش‌ها به‌دست آمده، می‌تواند دلیل اعتبار ارزشیابی‌های دانشجویی باشد. از جمله این مطالعات، تحقیقی است که توسط *موری* انجام شده و همبستگی بالایی را بین نتایج ارزشیابی مشاهده‌گران مستقل و ارزشیابی‌های دانشجویی گزارش نموده است [۱۲]. در مطالعات دیگری که برای بررسی میزان همبستگی ارزشیابی دانشجویان از تدریس با سایر روش‌ها انجام گرفت نیز همبستگی بالایی بین نظرات دانشجویان فعلی و فارغ‌التحصیلان و همچنین بین نظرات دانشجویان و خودارزشیابی اعضای هیات علمی مشاهده شد [۱۳، ۱۴، ۱۵]. نتایج این مطالعات نشان می‌دهد که در مجموع، همبستگی نسبتاً خوبی بین ارزشیابی‌های دانشجویی و سایر روش‌ها وجود داشته است.

کاربرد وسیع ارزشیابی‌های دانشجویی در برنامه‌ریزی‌های آموزشی و تصمیم‌گیری در سرنوشت شغلی اساتید، لزوم بررسی اعتبار نتایج این روش ارزشیابی را آشکار می‌کند. لازم به ذکر است که تاکنون در دانشگاه‌های داخل ایران مطالعه‌ای در مورد بررسی نمرات ارزشیابی اساتید از دیدگاه دانشجویان و فارغ‌التحصیلان انجام نشده است. بنابراین مطالعه حاضر با هدف بررسی همخوانی نمرات ارزشیابی‌های دانشجویی با ارزشیابی اساتید توسط فارغ‌التحصیلان انجام شد.

روش‌ها

در این پژوهش توصیفی- مقطعی، نمرات ارزشیابی اعضای هیات

[Downloaded from edcbmj.ir on 2025-12-18]

علمی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز که در سال تحصیلی ۱۳۸۹ در این دانشکده به آموزش و تدریس اشتغال داشتند، از دیدگاه دانشجویان و فارغ‌التحصیلان مورد بررسی قرار گرفت. نمونه مورد بررسی حدود نیمی (۲۷ نفر) از اساتید علوم پایه دانشکده پزشکی بودند که دروس علوم پایه پزشکی را به دانشجویان سال‌های اول و دوم رشته پزشکی تدریس می‌کردند؛ به این صورت که از هر گروه آموزشی با توجه به تعداد اعضای هیات علمی، به‌طور تصادفی ۲ الی ۳ نفر انتخاب شدند. حجم نمونه نیز براساس نمونه‌گیری خوشه‌ای نیمی از جامعه مورد بررسی بود که به‌طور تصادفی از بین اعضای هیات علمی گروه‌های علوم پایه انتخاب و تعیین شد.

ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه‌ای مشتمل بر ۱۵ سئوال ۵گزینه‌ای با مقیاس نمره‌گذاری لیکرت بود که برای ارزشیابی نحوه تدریس اعضای هیات علمی دانشگاه مورد استفاده قرار گرفت. بازه نمرات پرسش‌نامه از "۱" تا "۵" بود و هر سئوال به‌صورت "عالی" (۵)، "خوب" (۴)، "متوسط" (۳)، "ضعیف" (۲) و "بسیار ضعیف" (۱) نمره‌دهی شد. این پرسش‌نامه حاوی سئوالاتی در زمینه ویژگی‌های علمی، رفتاری و توانمندی‌های تدریس استاد بود. رعایت نظم و مقررات آموزشی، تسلط علمی استاد و توانایی او در ارایه درس، استفاده از روش‌های آموزشی متنوع و همچنین نحوه تعامل و برقراری ارتباط با دانشجویان از مضامینی بود که محتوای پرسش‌نامه را تشکیل می‌داد. پایایی و روایی این پرسش‌نامه که همه‌ساله توسط مرکز مطالعات دانشگاه برای ارزشیابی تدریس اعضای هیات علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد، قبلاً در یک مطالعه مورد تایید قرار گرفته بود [۱۶].

از ۱۵ نفر از دانشجویان سال ششم پزشکی (انترن) که در شُرُف فارغ‌التحصیلی بودند و هیچ‌گونه ارتباطی با اساتید علوم پایه نداشتند به‌عنوان فارغ‌التحصیل دعوت به‌عمل آمد تا درصورت تمایل به‌طور داوطلبانه پرسش‌نامه‌های ارزشیابی را که توسط کارشناس مرکز توسعه آموزش دانشگاه آماده شده بود، تکمیل نمایند. این پرسش‌نامه‌ها به‌طور محرمانه به کارشناس ارزشیابی تحویل داده شدند. همچنین میانگین نمره ارزشیابی اساتید در سال انجام مطالعه به‌عنوان نمره ارزشیابی استاد توسط دانشجویان از واحد ارزشیابی استاد مرکز مطالعات دانشگاه اخذ شد. این نمرات به‌همراه میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط فارغ‌التحصیلان وارد رایانه شده و بانک داده‌های مطالعه را تشکیل دادند. برای پرهیز از ذکر نام اساتید نیز هر یک از آنها با شماره رمزی مشخص شدند. در مجموع از ۴۰۵ پرسش‌نامه توزیع‌شده، ۳۳۸ پرسش‌نامه برگشت داده شد و در نهایت، نتایج ارزشیابی ۲۳ نفر از اعضای هیات علمی به‌عنوان نمرات ارزشیابی اساتید توسط فارغ‌التحصیلان مورد بهره‌برداری قرار گرفت (۴ نفر از اساتید به‌دلیل اطلاعات ناقص از مطالعه حذف شدند).

داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 18 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای خلاصه‌کردن داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف‌معیار و برای مقایسه میانگین‌ها از آزمون T زوجی و برای تعیین رابطه بین نمره‌های ارزشیابی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۱) همبستگی بین میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان (ضریب همبستگی پیرسون)

گروه← / سئوالات↓	دانشجویان	فارغ‌التحصیلان	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
۱. حضور به‌موقع استاد و رعایت طول زمان کلاس	۴/۱۶±۰/۴۵	۴/۲۴±۰/۵۳	۰/۵۱۸	۰/۰۱۱
۲. روشن‌نمودن هدف و محتوای درس در هر جلسه	۳/۹۴±۰/۵۳	۳/۹۱±۰/۷۵	۰/۷۱۴	/۰۰۰۱
۳. رعایت پیوستگی و انسجام مطالب درسی	۳/۹۴±۰/۴۷	۳/۹۰±۰/۷۶	۰/۷۳۶	۰/۰۰۰۱
۴. ارایه مثال‌های روشن و عینی و تمرین‌های مناسب	۳/۸۱±۰/۵۶	۳/۷۴±۰/۷۲	۰/۶۵۱	۰/۰۰۱
۵. تسلط بر موضوع درس و توانایی در پاسخگویی به سئوالات	۴/۰۵±۰/۵۳	۳/۹۲±۰/۷۵	۰/۷۰۴	۰/۰۰۰۱
۶. ارایه سرفصل درس به دانشجویان و رعایت آن در طول ترم	۳/۹۰±۰/۳۸	۳/۷۵±۰/۷۲	۰/۶۸۰	۰/۰۰۰۱
۷. استفاده از منابع جدید و متنوع موجود	۳/۸۲±۰/۴۸	۳/۷۱±۰/۶۰	۰/۶۸۵	۰/۰۰۰۱
۸. توجه استاد به حضور دانشجویان در کلاس	۴/۰۳±۰/۵۱	۳/۹۹±۰/۶۰	۰/۶۵۸	۰/۰۰۰۱
۹. توانایی اداره و هدایت کلاس	۴/۰۵±۰/۴۹	۳/۹۸±۰/۶۳	۰/۶۲۶	۰/۰۰۱
۱۰. اشتیاق استاد به تدریس و فراگیری دانشجویان	۳/۹۱±۰/۵۴	۳/۷۵±۰/۷۰	۰/۵۷۰	۰/۰۰۴
۱۱. مشارکت‌دادن دانشجویان در مباحث درسی	۳/۷۷±۰/۴۹	۳/۶۵±۰/۷۲	۰/۵۶۵	۰/۰۰۵
۱۲. ایجاد انگیزه در دانشجویان برای تحقیق و مطالعه بیشتر	۳/۵۱±۰/۵۲	۳/۴۰±۰/۷۵	۰/۵۵۶	۰/۰۰۶
۱۳. ارزیابی یادگیری دانشجویان در کلاس در طول ترم	۳/۶۴±۰/۵۷	۳/۶۲±۰/۷۶	۰/۷۷۸	۰/۰۰۰۱
۱۴. رفتار اجتماعی استاد با دانشجو و ایجاد احترام متقابل	۴/۰۷±۰/۵۱	۴/۰۰±۰/۵۸	۰/۴۷۹	۰/۰۲۱
۱۵. در مجموع استاد خود را چگونه ارزیابی می‌کنید	۳/۹۵±۰/۴۸	۳/۸۳±۰/۷۱	۰/۵۷۹	۰/۰۰۴
میانگین کل سئوالات پرسش‌نامه	۳/۹۰±۰/۴۶	۳/۸۳±۰/۶۵	۰/۶۹۹	۰/۰۰۰۱

[Downloaded from edcbmj.ir on 2025-12-18]

نتایج

از ۲۳ نفر اعضای هیات علمی مورد مطالعه، ۱۵ نفر (۶۵٪) مرد بودند. همچنین ۴ نفر (۱۷/۴٪) دارای رتبه علمی استاد، ۱۲ نفر (۵۲/۲٪) دانشیار، ۲ نفر (۸/۷٪) استادیار و ۵ نفر (۲۱/۷٪) مربی بودند.

میانگین کلی نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان، اختلاف معنی‌داری نداشت (p=۰/۴۵) و همبستگی بین آنها مثبت و معنی‌دار بود. همچنین میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان به‌تفکیک تک‌تک سئوالات پرسش‌نامه نیز در هیچ‌یک از سئوالات، تفاوت معنی‌دار نداشت و در تمام موارد ضریب همبستگی بین این دو متغیر مثبت و معنی‌دار بود (جدول ۱).

میانگین کلی نمرات ارزشیابی اساتید زن توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان به‌ترتیب ۴/۲۰±۰/۲۷ و ۴/۲۵±۰/۳۳ بود که این تفاوت معنی‌دار نبود (p=۰/۶۵). این میانگین برای اساتید مرد نیز به‌ترتیب ۳/۷۴±۰/۴۶ و ۳/۶۰±۰/۶۸ بود که تفاوت آماری معنی‌داری نداشت (p=۰/۳۴). ضریب همبستگی بین نمرات ارزشیابی اساتید زن و مرد توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان به‌ترتیب r=۰/۵۸۱ و r=۰/۶۱۱ بود که از نظر آماری معنی‌دار بود (p=۰/۰۱۶).

بحث

یافته‌های این مطالعه نشان داد که بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان همخوانی وجود دارد و میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان اختلاف معنی‌داری ندارد. ضریب همبستگی بالا و معنی‌دار بین میانگین این نمرات نشان می‌دهد که این دو گروه در ارزیابی اساتید خود توافق نظر دارند. این یافته با نتایج بررسی *سنترا* که روی ۲۳ عضو هیات علمی دانشگاه نیوجرسی انجام شد و ضریب همبستگی بین نظرات دانشجویان و فارغ‌التحصیلان را ۰/۷۵ گزارش نمود، مطابقت دارد [۱۷]. در مطالعه مشابهی که توسط *اُورآل* و *مارش* در سال ۱۹۸۰ روی ۱۴۰۰ دانشجو و فارغ‌التحصیل انجام شد، میزان همبستگی نتایج ارزشیابی دانشجویان ۱۰۰ درس، در زمان تحصیل و یک سال پس از فارغ‌التحصیل‌شدن مورد بررسی قرار گرفت. همبستگی بین این دو مجموعه ۰/۸۳ بوده است که ثبات در برداشت دانشجویان و فارغ‌التحصیلان در امر ارزشیابی تدریس اساتید را نشان می‌دهد [۱۸]. در مطالعه دیگری، *فلدمن* با بررسی نتایج ۶ مطالعه مقطعی دریافت که متوسط ضریب همبستگی بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان ۰/۶۹ است که با نتایج مطالعه حاضر همخوانی دارد [۱۹].

همبستگی بالا و عدم تفاوت بین میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان، بیانگر ثبات نمرات ارزشیابی اساتید در این دو روش ارزشیابی بوده و حاکی از اعتبار نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی است. یکی از روش‌های تعیین اعتبار نتایج حاصل از یک فرآیند، مقایسه منابع مختلفی است که می‌توان آن فرآیند را مورد ارزیابی قرار داد. با توجه به این که روش‌های مختلفی برای ارزشیابی اساتید از قبیل دانشجویان، مدیران، همکاران و غیره وجود دارد، بنابراین با مقایسه نتایج حاصل از این روش‌ها می‌توان اعتبار نتایج به‌دست‌آمده را مورد ارزیابی قرار داد. برخی از پژوهشگران بیان می‌دارند که دانشجویان در حین تحصیل تحت تاثیر اساتید خود بوده و از بلوغ کافی برای ارزشیابی اساتید خود برخوردار نیستند؛ در نتیجه نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی از روایی لازم برخوردار نیست [۲۰]. همبستگی بالای نمرات ارزشیابی اساتید توسط فارغ‌التحصیلان و دانشجویان در این مطالعه و مطالعات مشابه دیگر، حاکی از ثبات نتایج ارزشیابی اساتید در این دو روش ارزشیابی و تاییدی بر روایی و اعتبار بالای نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی است. بنابراین می‌توان ادعا کرد که دانشجویان به‌عنوان یک منبع موثق از شایستگی و بلوغ لازم برای ارزشیابی اساتید خود برخوردار هستند.

بررسی میانگین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان در تک‌تک سئوالات پرسش‌نامه ارزشیابی استاد نشان می‌دهد که بین نظرات دانشجویان و فارغ‌التحصیلان در ابعاد مختلف تدریس نیز هماهنگی و همخوانی وجود دارد که تا حدودی با نتایج مطالعات مشابه مطابقت دارد [۲۱، ۲۲].

نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که میانگین نمرات ارزشیابی اساتید زن توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان از میانگین نمرات ارزشیابی اساتید مرد بالاتر است و میانگین نمرات اساتید زن توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان تفاوت معنی‌داری ندارد. این موضوع در مورد میانگین نمرات ارزشیابی اساتید مرد توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان نیز صادق بود.

کاشین، یکی از صاحب‌نظران ارزشیابی که مطالعات منتشره از سال ۱۹۷۱ تا ۲۰۰۳ میلادی پیرامون ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان را مورد بررسی قرار داده، معتقد است که بیشترین منبع مورد استفاده برای ارزشیابی اساتید، دانشجویان هستند. این محقق بیان می‌کند که نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی از نظر آماری قابل اعتماد، روا و نسبتاً عاری از خطا و تقریباً از برخورد سوگیرانه به دور هستند [۲۳].

از محدودیت‌های این مطالعه، حجم نسبتاً کم نمونه و بررسی دانشجویان و فارغ‌التحصیلان یک رشته تحصیلی بود. پیشنهاد می‌شود این مطالعه روی دانشجویان مقاطع تحصیلی مختلف (کاردانی، کارشناسی و دکتری) و با استفاده از حجم نمونه بالاتری انجام شود.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2025-12-18]

نتیجه‌گیری

همبستگی بالایی بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط فارغ‌التحصیلان و دانشجویان در حال تحصیل در دانشگاه وجود دارد که بیانگر ثبات نمرات ارزشیابی اساتید و اعتبار نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی است.

منابع

1- Surratt CK, Desselle SP. Pharmacy students' perceptions of a teaching evaluation process. Am J Pharm Educ. 2007;71(1):1-7.

2- Armstrong J. Are student ratings of instruction useful? Am Psychol. 1998;53:1223-4.

3- Onwuegbuzie AJ, Daniel LG, Collins KMT. A meta-validation model for assessing the score-validity of student teaching evaluation. Qual Quant. 2009;43(2):197-209.

4- Beran TN, Rokosh JL. Instructors' perspectives on the utility of student ratings of instruction. Instr Sci. 2009;37(2):171-84.

5- Greenwood G. Student evaluation of college teaching behaviour instrument: A factor analysis. J High Educ. 1999;21:590-604.

6- Feldman KA. College students' views of male and female college teachers: Part II evidence from students' evaluations of their classroom. Res High Educ. 1993;34(2):151-211.

7- Sproul R. Student evaluation of teaching: A methodological critique of conventional practices. Educ Polic Analys Arch 2000;8(50):1-23. Available from: http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/search/detailmini.jsp?_nfpb=true&_&ERICExtSearch_SearchValue_0=EJ622350&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=EJ622350

8- Marofi Y, Kiamanesh A, Mehrmohammadi M, Aliasgari M. Teaching assessment in higher education: An investigation of current approaches. J Curricul Stud. 2007;5:81-112. [Persian]

9- Bauer HH. The new generations: Students who don't study. Orlando; A paper prepared for the annual meeting of AOAC, 2012. Available from: http://www.bus.lsu.edu/accounting/faculty/lcrumbley/study.html

10- Germain ML, Scandura TA. Grade inflation and student individual differences as systematic bias in faculty evaluations. J Instr Psychol. 2003;32(1):58-67.

11- Wachtel HK. Student evaluation of college teaching effectiveness: A brief review. Assess Eval High Educ. 1998;23(2):191-8.

12- Murray H. Student evaluation of teaching: Has it made a difference? Charlottetown; Paper Presented at the Annual Meeting of the Society for Teaching and Learning in Higher Education, 2005. Available from: http://www.stlhe.ca/wp-content/uploads/2011/07/Student-Evaluation-of-Teaching1.pdf

13- Marsh HW, Roch LA. Making students' evaluations of teaching effectiveness effective: The critical issues of validity, bias and utility. Am Psychol. 1997;52(11):1187-97.

14- Shakurnia A, Fakoor M, Elhampoor H, Taherzadeh M, Chaab F. The correlation between students' evaluation of faculty and faculty self-assessment. Ahvaz Jundishapur Univ J. 2010;10(3):34-42. [Persian]

15- shakurnia A, karami MA. A comparison between student ratings and faculty sel fratings at school of pharmacy in AJUMS in Iran. Educ Res. 2011;2(10):1589-94. [Persian]

16- Shakurnia A, Fakoor M, Elhampou H, Taherzadeh M. Evaluation of validity and reliability of the questionnaire of student evaluation of teaching. Jundishapur Sci Med J. 2012;10(6):583-93. [Persian]

17- Centra JA. Relationship between student and alumni ratings of teachers. Educ Psychol Meas. 1973;34(2):321-5.

18- Overal JU, Marsh HW. Students' evaluations of instruction: A longitudinal study of their stability. J Educ Psycholo. 1980;72:321-5.

19- Feldman KA. Instructional effectiveness of college teachers as judged by teachers themselves. Current and formers students, colleagues, administrators and external (neutral) observers. Res High Educ. 1989;30:137-94.

20- Kulik JA. Student ratings: Validity, utility and controversy. New Direct Institut Res. 2001;109:9-25.

21- Wise SL, Hengstler DD, Braskamp LA. Alumni ratings as an indicator of departmental quality. Boston; Paper Presented at Annual Meeting of the American Educational Research Association, 1980.

22- Guevara C, Stewart S. Do student evaluations match alumni expectations? Managerial Finance. 2011;37(7):610-23.

23- Cashin WE. Students' ratings of teaching: The research revisited. IDEA Paper. 1995;32:124-33.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2025-12-18]

یادداشت:

[Downloaded from edcbmj.ir on 2025-12-18]